

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 26. januar 2010
Kontor: EU-kontoret
Sagsnr.: 2009-611-0070
Dok.: NIW40525

Orienteringsnotat om de større, væsentlige EU-sager på Justitsministeriets område, der må forventes at komme op under det spanske formandskab (1. halvår 2010)

Udmøntning af Stockholm-programmet

Det Europæiske Råd vedtog på et møde den 10.-11. december 2009 det såkaldte Stockholm-program, der danner grundlag for EU-samarbejdet inden for retlige og indre anliggender i de næste fem år, og det spanske EU-formandskab forventes med afsæt i dele af programmet at iværksætte konkrete initiativer og fastlægge prioriterede fokusområder.

Kommissionen forventes i foråret at fremsætte forslag til en handlingsplan for udmøntningen af Stockholm-programmet, og forslaget er indtil videre sat på den foreløbige dagsorden for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 22.-23. april 2010 med henblik på Rådets vedtagelse.

Forslag, der fremsættes som led i gennemførelsen af Stockholm-programmets politiske prioriteter, vil efter Lissabon-Traktatens ikrafttræden som altovervejende hovedregel skulle fremsættes på grundlag af de nye regler om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender, og eventuelle forslag vil således være omfattet af det danske retsforbehold.

Strategi for EU's indre sikkerhed

Det følger af Stockholm-programmet, at der skal udarbejdes en strategi for EU's indre sikkerhed, som bl.a. bør forankres i regionale initiativer og samarbejde og bør bygge på principper om klar opgavefordeling mellem EU og medlemsstaterne, respekt for grundlæggende rettigheder, pro-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

aktiv og efterretningsbaseret tilgang samt samarbejde mellem EU's institutioner.

Det spanske formandskab forventes i den forbindelse i foråret 2010 at fremlægge et såkaldt policy-dokument, der skal beskrive de udfordringer, som EU står over for, og udstikke retningslinjerne for EU's målsætninger og strategiske tiltag på området.

Materiel strafferet

Proceduremæssige rettigheder i straffesager

Kommissionen fremsatte i 2004 forslag til en rammeafgørelse om visse proceduremæssige rettigheder i straffesager. Forslaget blev drøftet gennem længere tid, uden at det lykkedes for medlemsstaterne at opnå væsentlige fremskridt. På den baggrund fremsatte Kommissionen i juli 2009 et nyt forslag på området, der var begrænset til fælles regler om ret til tolke- og oversætterbistand. Forslaget, der blev fremsat i form af en rammeafgørelse, faldt bort med Lissabon-Traktatens ikrafttræden den 1. december 2009.

Forslaget er blevet genfremsat i form af et direktiv om retten til tolke- og oversætterbistand og er sat på den foreløbige dagsorden for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. juni 2010 med henblik på Rådets vedtagelse.

Forslaget er fremsat på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender og er således omfattet af det danske retsforbehold.

Det spanske formandskab forventes derudover at fortsætte arbejdet med at gennemføre de forslag, som er indeholdt i køreplanen om styrkelse af mistænkte og tiltalte personers processuelle rettigheder, der blev vedtaget i efteråret 2009.

Bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn mv.

Kommissionen fremsatte i foråret 2009 forslag til en ny rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn mv. Formålet med forslaget var at bringe EU's regler på niveau med Europarådets konvention på området. Forslaget faldt bort med Lissabon-Traktatens ikrafttræden den 1.

december 2009, men det forventes, at Kommissionen under spansk formandskab vil genfremsætte forslaget i form af et direktiv med hjemmel i de nye regler om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender. Forslaget vil i så fald være omfattet af det danske retsforbehold.

Bekæmpelse af menneskehandel

Kommissionen fremsatte i foråret 2009 forslag til en ny rammeafgørelse om bekæmpelse af menneskehandel. Formålet med forslaget var at bringe EU's regler på niveau med FN's protokol og Europarådets konvention på området. Forslaget faldt bort med Lissabon-Traktatens ikrafttræden den 1. december 2009, men det forventes, at Kommissionen under spansk formandskab – eventuelt med enkelte ændringer – vil genfremsætte forslaget i form af et direktiv med hjemmel i de nye regler om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender. Forslaget vil i så fald være omfattet af det danske retsforbehold.

Formandskabet har tilkendegivet, at direktivforslaget har høj prioritet, og forslaget er sat på den foreløbige dagsorden for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. juni 2010 med henblik på Rådets vedtagelse.

Udveksling af passageroplysninger (PNR-oplysninger)

Kommissionen fremsatte i 2007 forslag til en rammeafgørelse om anvendelse af passageroplysninger (PNR-oplysninger) med henblik på retshåndhævelse. Forslaget havde til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om forpligtelser for lufttransportvirksomheder til at stille visse PNR-oplysninger til rådighed med henblik på forebyggelse og retsforfølgelse af terrorhandlinger og anden alvorlig kriminalitet.

Forslaget faldt bort med Lissabon-Traktatens ikrafttræden den 1. december 2009, men etableringen af et europæisk PNR-system har høj prioritet for det spanske formandskab, som arbejder på at sikre, at forhandlingerne genoptages i foråret 2010. Man må imidlertid afvente Kommissionens genfremsættelse af forslaget.

Danmark er overordnet positiv over for etablering af fælles EU-regler på området. Et eventuelt direktivforslag vil blive fremsat på grundlag af de nye regler om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender, og forslaget vil derfor være omfattet af det danske retsforbehold.

Den europæiske beskyttelsesordre

Spanien fremsatte i efteråret 2009 – med støtte fra en række øvrige medlemsstater – forslag til et direktiv om den europæiske beskyttelsesordre (European Protection Order). Formålet med forslaget, der er et led i formandskabets samlede indsats for beskyttelse af kvinder som voldsofre, er, at (potentielle) ofre for kriminalitet, der er beskyttet af en beskyttelsesforanstaltning i form af f.eks. et tilhold og flytter til en anden medlemsstat, kan få overført denne beskyttelse til den pågældende medlemsstat.

Forslaget er indtil videre sat på den foreløbige dagsorden for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. juni 2010 med henblik på Rådets vedtagelse.

Forslaget er fremsat på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender og er således omfattet af det danske retsforbehold.

Schengen (SIS II)

Det blev under svensk EU-formandskab besluttet at fortsætte udviklingen af SIS II, og der er i den forbindelse fastlagt en tidsplan med en række milepæle for arbejdet. Ifølge denne tidsplan skulle den første milepælestest være nået i 4. kvartal 2009, men denne frist er efterfølgende blevet udskudt til slutningen af januar 2010. Man har samtidig fastholdt muligheden for, hvis milepælene ikke nås, i stedet for SIS II at udvikle et mindre avanceret system (SIS 1+RE). Det mindre avancerede system vil i givet fald skulle rumme flest mulige af de funktioner, der ligger i SIS II, og indrettes således, at omkostningerne ved at opgive SIS II begrænses mest muligt.

Arbejdet med udviklingen af SIS II forsættes under det spanske formandskab, og man vil – hvis milepælestesten fejler – i foråret 2010 skulle tage stilling til projektets videre forløb, herunder eventuelt træffe beslutning om overgang til den alternative løsningsmodel (SIS 1+RE). Sagen er således sat på den foreløbige dagsorden for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 25.-26. februar 2010 med henblik på politisk drøftelse.

Dyrevelfærd

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af dyr, der anvendes til videnskabelige formål (KOM(2008) 543 endelig)

Kommissionen har den 5. november 2008 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af dyr, der anvendes til videnskabelige formål (KOM(2008) 543 endelig). Direktivet vil skulle erstatte det gældende direktiv om beskyttelse af dyr, der anvendes til forsøg og andre videnskabelige formål.

Forslaget indeholder bl.a. regler om erhvervelse og hold af forsøgsdyr, herunder krav til dyrenes opstaldning og pasning. Endvidere indeholder forslaget regler om drift af virksomheder, der opdrætter, leverer eller anvender dyr, og regler om godkendelse af personer, der anvender eller passer forsøgsdyr.

Forslaget indebærer en udvidelse af det gældende direktivs anvendelsesområde, idet det foreslås, at direktivet – ud over levende hvirveldyr – også skal gælde for fostre i den sidste tredjedel af deres normale udviklingsperiode samt for visse hvirvelløse dyr.

Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure. Det spanske formandskab har tilkendegivet, at det forventer, at forslaget vedtages i løbet af 1. halvår 2010.

Formueret

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om forbrugerrettigheder (KOM(2008) 614 endelig)

Direktivforslaget om forbrugerrettigheder, som Kommissionen fremsatte den 8. oktober 2008, lægger op til at indføre et horisontalt direktiv, der skal erstatte fire eksisterende forbrugerbeskyttelsesdirektiver (direktiv 85/877/EØF om aftaler indgået uden for fast forretningssted, direktiv 93/13/EF om urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler, direktiv 97/7/EF om aftaler vedrørende fjernsalg og direktiv 99/44/EF om forbruger køb og garantier i forbindelse hermed). Herudover lægges der op til at indføre visse nye regler på forbrugerbeskyttelsesområdet.

Forslaget er udformet som totalharmoniserede regler, der skal afløse den nuværende minimumsharmonisering på området.

I rådsarbejdsgruppen om forbrugerrettigheder er der siden fremsættelsen blevet afholdt en lang række møder. På konkurrenceevnerådsmødet den 3.-4. december 2009 var der endvidere en politisk drøftelse af udvalgte emner.

Den 10. december 2009 fremlagde det svenske formandskab et revideret forslag til direktiv, som tilstræber at tage højde for Rådets og arbejdsgruppens drøftelser. Blandt andet er der åbnet op for, at ikke alle bestemmelser i direktivet nødvendigvis skal være undergivet totalharmonisering. Det er ikke desto mindre klart, at en vedtagelse af forslaget i den nuværende form vil kræve vidtgående ændringer af centrale formueretlige regler i dansk ret, navnlig som følge af totalharmoniseringen.

Det spanske formandskab forventes at prioritere de fortsatte forhandlinger om forslaget, herunder navnlig om harmoniseringsgraden og anvendelsesområdet, højt. Det spanske formandskab planlægger at sætte sagen på dagsordenen for rådsmødet (konkurrenceevne) den 25. – 26. maj 2010 med henblik på politisk drøftelse.

I Europa-Parlamentet forventes det første arbejdsdokument, som skal danne grundlag for udarbejdelse af det relevante fagudvalgs betænkning, at foreligge i februar 2010. Hverken vedtagelse af betænkningen i udvalget eller plenarbehandling af forslaget forventes dog at finde sted før tidligst i efteråret 2010.

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (Omarbejdning) (KOM(2009) 126 endelig)

Kommissionen har den 8. april 2009 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (Omarbejdning) (KOM(2009) 126), der bl.a. har til formål at bidrage til at skabe mere effektive retsmidler mod forsinket betaling og gøre det indre marked mere velfungerende ved at mindske de hindringer for grænseoverskridende handelstransaktioner, som skyldes forsinket betaling. Der lægges således med forslaget op til en skærpelse af reglerne om forsinket betaling, bl.a. gennem indførelse af foranstalt-

ninger over for offentlige myndigheder, som effektivt fjerner incitamentet til at betale for sent.

I Europa-Parlamentet forventes det første arbejdsdokument, som skal danne grundlag for udarbejdelse af det relevante fagudvalgs betænkning, at foreligge i februar 2010. Parlamentets plenarbehandling af forslaget forventes i løbet af foråret 2010.

Det spanske formandskab har ikke sat sagen på den foreløbige rådsmødedagsorden, men afhængigt af forhandlingerne i arbejdsgruppen og i givet fald med Europa-Parlamentet vil formandskabet eventuelt sætte sagen på rådsmødet (konkurrenceevne) den 25.-26. maj 2010.

Civilretligt samarbejde

Det spanske formandskab forventes primært at fokusere på familieretten.

E-justice

På rådsmødet den 12.-13. juni 2007 blev det under tysk formandskab besluttet at nedsætte en rådsarbejdsgruppe, der skulle arbejde med at fremme ”e-justice”, hvorved forstås anvendelse af elektronisk kommunikation og elektroniske redskaber mellem de retlige aktører i medlemsstaterne.

Kommissionen afgav den 2. juni 2008 en meddelelse om e-justice. På baggrund af Kommissionens meddelelse udarbejdede arbejdsgruppen en flerårig handlingsplan for det videre arbejde med e-justice, som blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. november 2008.

Arbejdsgruppens arbejde er af ikke-lovgivningsmæssig karakter og er indtil videre baseret på frivillighed og fremme af ”best practice”.

Arbejdsgruppen har senest forelagt en rapport for Rådet (retlige og indre anliggender) den 30. november - 1. december 2009, der beskriver status for arbejdet med fremme af e-justice.

Arbejdsgruppen arbejder navnlig med at skabe rammerne for etablering af en fælles europæisk e-justice-portal på internettet, hvor retlige aktører og borgere kan finde oplysninger om de enkelte medlemsstaters retssy-

stemer og links til relevante hjemmesider. Portalen skal bl.a. indeholde oplysninger om mulighederne for at få retshjælp og for retsmægling.

Det var planen, at e-justice-portalen skulle lanceres i december 2009. På grund af tekniske problemer blev lanceringen af portalen imidlertid udskudt. Den forventes nu at finde sted i maj eller juni 2010.

Under det spanske formandskab forventes det endvidere, at arbejdet med andre igangværende e-justice-projekter vil fortsætte, herunder projektet vedrørende sammenkobling af nationale insolvensregistre, projektet om grænseoverskridende bevisførelse under anvendelse af videokonferenceudstyr, projektet om udvikling af flersprogede juridiske glossarer (ordlister med forklaringer eller oversættelser) til e-justice-portalen samt projektet om etablering af et fælles identifikationssystem og fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis, som dog fortrinsvis overvejes i e-law-arbejdsgruppen.

Det forventes, at e-justice vil blive sat på dagsordenen for flere rådsmøder under det spanske formandskab.

Revision af Bruxelles I-forordningen

Kommissionen fremlagde i april 2009 sin grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen), og medlemsstaterne afventer nu Kommissionens videre udspil. I overensstemmelse med hensigtserklæringen i Stockholm-programmet forventes udspillet bl.a. at lægge op til en afskaffelse af eksekvatur – dvs. det forhold, at en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, først kan fuldbyrdes, når der er truffet afgørelse om eksigibilitet i den medlemsstat, hvor den ønskes fuldbyrdet.

Som følge af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender er Danmark ikke omfattet af forordningen, og Danmark vil derfor ikke deltage i vedtagelsen af eventuelle ændringer til forordningen.

I kraft af en såkaldt parallelaftale mellem Danmark og Fællesskabet er Danmark imidlertid tilknyttet reglerne i Bruxelles I-forordningen på mellemstatsligt grundlag, således at reglerne i forordningen gælder mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. Danmark har i medfør af samme parallelaftale mulighed for at meddele Kommissionen, at Danmark vil

gennemføre indholdet af eventuelle ændringer til forordningen i dansk ret. Hvis Danmark meddeler Kommissionen, at Danmark ikke ønsker at gennemføre indholdet af ændringerne, følger det af parallelaftalen, at aftalen skal betragtes som opsagt, hvilket vil bevirke, at forordningens regelsæt ikke længere vil gælde mellem Danmark og de øvrige medlemsstater.

Det spanske formandskab har lagt op til en drøftelse af emnet på det uformelle rådsmøde i Toledo den 20.-22. januar 2010. Kommissionens forslag forventes imidlertid først fremsat mod slutningen af 2010 eller begyndelsen af 2011.

Øvrige tiltag

Kommissionen forventes i februar 2010 at fremsætte forslag til to rådsafgørelser om bemyndigelse til indledning af forhandlinger om indgåelse af konventioner mellem Unionen og Lugano-staterne om henholdsvis forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager og om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelser på det civil- og handelsretlige område. Det forventes, at det spanske formandskab vil forsøge at få rådsafgørelserne om bemyndigelserne vedtaget under eget formandskab.

Familie-, arve- og personret

Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 2201/2003 for så vidt angår kompetence og om indførelse af lovalgsregler i ægteskabsager¹

Kommissionen fremsatte i juli 2006 et forslag til ændring af skilsmisseglerne i den nye Bruxelles II-forordning (ROM III) (KOM(2006) 399 endelig).

Forslaget har til formål at skabe klare og udtømmende retlige rammer i skilsmissegager inden for EU for at sikre borgerne en fair behandling i sådanne sager i relation til retssikkerhed, retlig forudsigelighed, smidighed og mulighed for at få behandlet en sag om separation eller skilsmisse.

¹ Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-Traktatens afsnit IV (nu EUF-Traktatens afsnit V). Protokollen om Danmarks stilling finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-Traktaten (nu EUF-Traktatens afsnit V), vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Med forslaget udvides anvendelsesområdet for den nye Bruxelles II-forordning til også at omfatte lovvalgsregler, og reglerne om international kompetence ændres, bl.a. med indførelse af mulighed for at indgå aftaler herom.

Vedtagelsen af forslaget kræver enstemmighed, jf. EUF-Traktatens artikel 81, stk. 3.

På rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 5.–6. juni 2008 og 24.–25. juli 2008 tilkendegav et stort flertal af medlemsstaterne, at de støtter forslaget. Enkelte medlemsstater kunne imidlertid ikke acceptere forslaget, hvorfor kravet om enstemmighed ikke var opfyldt. Da der ikke synes at være udsigt til, at der inden for en rimelig frist kan opnås enighed om forslaget, og da en række medlemsstater ønsker forslaget gennemført, besluttede Rådet at drøfte muligheden for at gennemføre forslaget gennem iværksættelse af forstærket samarbejde.²

Efterfølgende har 10 medlemsstater anmodet Kommissionen om at fremsætte et forslag, der kan gennemføres ved iværksættelse af forstærket samarbejde. Kommissionen har endnu ikke besluttet, om man vil fremsætte et sådant forslag.

Det spanske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 22.-23. april 2010 med henblik på orientering om status for sagen.

Forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af konventionen om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdspligt til familiemedlemmer

Kommissionen fremsatte den 28. juli 2009 forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af konventionen om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdspligt til familiemedlemmer.

² Efter EU-Traktatens artikel 20, jf. EUF-Traktatens artikel 326-334, vedtages afgørelse om bemyndigelse til et forstærket samarbejde af Rådet som en sidste udvej, når det fastslår, at de hermed tilstræbte mål ikke kan nås inden for en rimelig frist af Unionen som helhed, og på den betingelse at mindst ni medlemsstater deltager deri. Retsakter, der vedtages inden for rammerne af et forstærket samarbejde, er kun bindende for de deltagende medlemsstater.

Denne konvention – 2007-Underholdspligtkonventionen – er udarbejdet af Haagerkonferencen for International Privatret. Konventionen indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser vedrørende underholdspligt samt regler om administrativt samarbejde mellem myndighederne i de kontraherende stater.

Ved den foreslåede Rådsafgørelse godkendes 2007-Underholdspligtkonventionen på Unionens vegne.

Forslaget til Rådsafgørelse er omfattet af det retlige forbehold, og Danmark deltager derfor ikke i en kommende vedtagelse af forslaget, der ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Danmark har dog mulighed for at tilslutte sig 2007-Underholdspligtkonventionen på almindeligt mellemstatsligt grundlag. Regeringen har ikke på nuværende tidspunkt taget stilling til, om Danmark skal tilslutte sig 2007-Underholdspligtkonventionen.

Det spanske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 22.-23. april 2010 med henblik på vedtagelse.

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (KOM(2009) 154 endelig)

Kommissionen fremlagde i oktober 2009 forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis. Formålet med forslaget er at gøre behandlingen af arvesager med et grænseoverskridende element mindre kompleks ved bl.a. at indføre fælles regler om retternes kompetence, lovvalg samt anerkendelse og fuldbyrdelse mv.³

Det spanske formandskab prioriterer forhandlingerne om forordningsforslaget højt og har planlagt en intensiv arbejdsgruppebehandling af forslaget i foråret 2010. Forslaget forventes endvidere drøftet på et eller flere

³ Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-Traktatens afsnit IV (nu EUF-Traktatens afsnit V). Protokollen om Danmarks stilling finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-Traktaten (nu EUF-Traktatens afsnit V), vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

rådsmøder i første halvår af 2010, herunder eventuelt med henblik på at opnå politisk enighed om dele af forslaget.